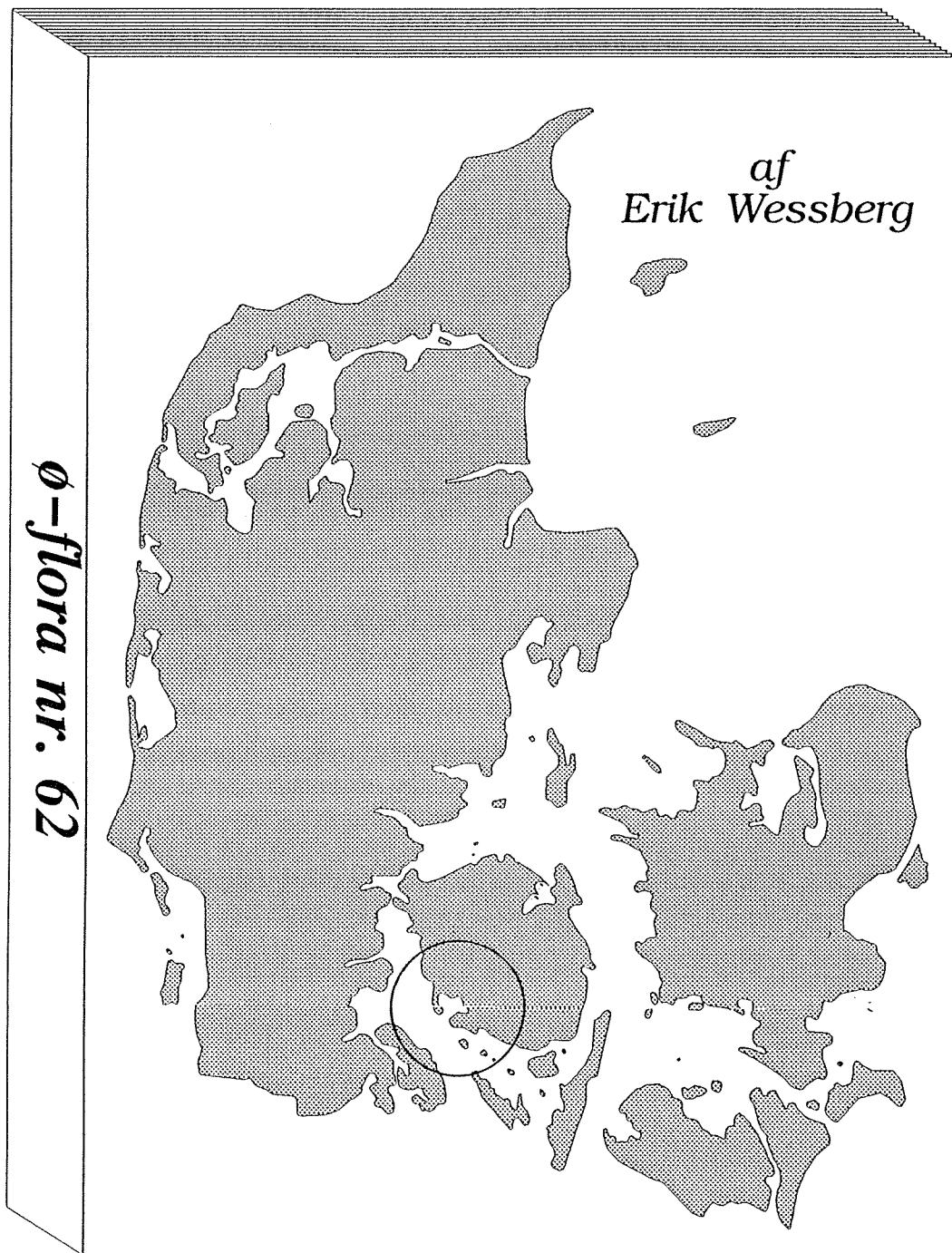
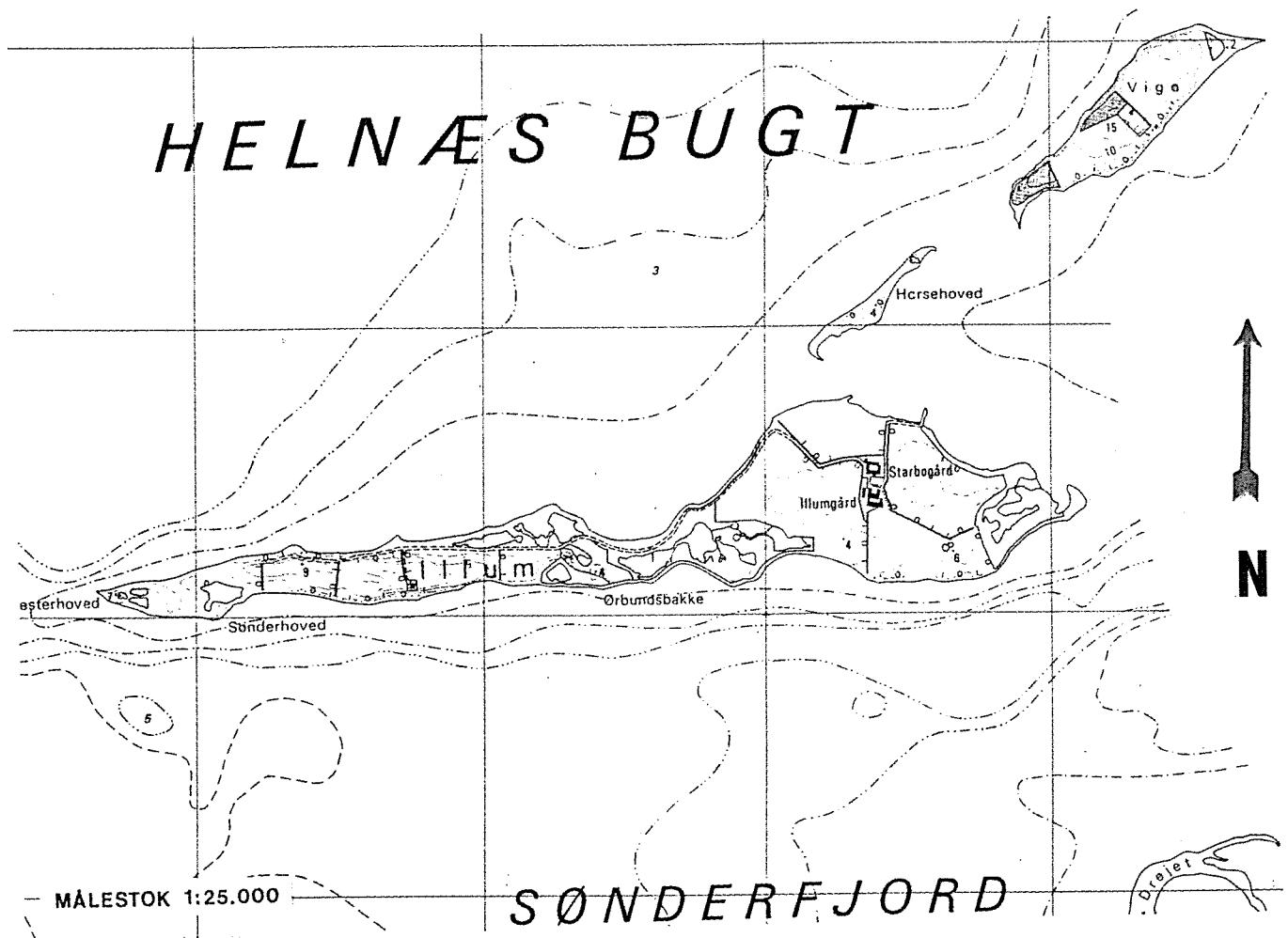

HORSEHOVED

i
Helnæs Bugt

Randers 1994

Lillebælt-gletcherens virksomhed har skabt det sydfynske landskab med dets mange bakker og dale. Isens tilbagerykning har i egnen ved Helnæs Bugt medført dannelse af en række bakker dannet på den højre flanke af Lillebælt-gletcheren. I følge Nielsen (1967) ligger de mest markante fra Sandager ca. 7 km kilometer nord for Assens i en bue over Sø Søby til egnen umiddelbart nord for Helnæs. En anden lidt sydligere ligger ved Ebberup Banker og Høed Banker. Komplekset Illum, Hørshoved og Vigø skal nok ses i forbindelse med et mere lokalt fremstød over Horne Land. Kortudsnittet er fra Kort- og Matrikelstyrelsens 4-cm kort.

HORSEHOVED – EN Ø-FLORALISTE MED NOTER

Horsehoved ligger i Helnæs Bugt ved den sydvestlige del af Fyn, i luftlinie ca. 9 km nordvest for Fåborg. Den har en størrelse på blot ca. 5 hektar og er omtrent 500 meter lang og ganske smal, på det bredeste sted bare ca. 75 meter. Øen er nordøst/sydvesterorienteret og udgør sammen med den nærtliggende Vigø (Wessberg 1994), som ligger ca. 300 meter nordøstligere, og Illum, som ligger kun ca. 100 meter sydligere, et lavt morænelandskab, som er bundet sammen af marine forlandsdannelser.

Horsehoved er den laveste af de 3 øer, idet det højeste punkt kun er ca. 4 meter. Fra både Illum og Vigø er det i sommertiden muligt uden storre besvær at vade dertil – og omvendt. Øen består af kun tre landskabstyper: Strand, marint forland og kystklinter/skrænter. Andersen et al. (1977) nævner, hvor utroligt det end lyder, at øen i foråret 1974 blev pløjet op og lagt brak, hvorefter den året efter blev tilsået med græs og kløver. Af det er der stadig spredte spor. Ved mit første besøg i 1986 traf jeg på nogle får. Om de mere eller mindre permanent "boede" der, eller om de var vadet dertil fra Illum, er ikke til at vide.

Da øen er så lille, vil de 3 landskabstyper i nedenstående vegetationsbeskrivelse blive omtalt hver for sig mod urets retning startende ved overgangen til Vigø i nordøst. Første gang, et plantenavn nævnes, vil det være vedhaftet såvel det danske som latinske navn, derefter kun det danske. I langt de fleste tilfælde er benyttet Dansk Feltflora, 5. opl. 1994.

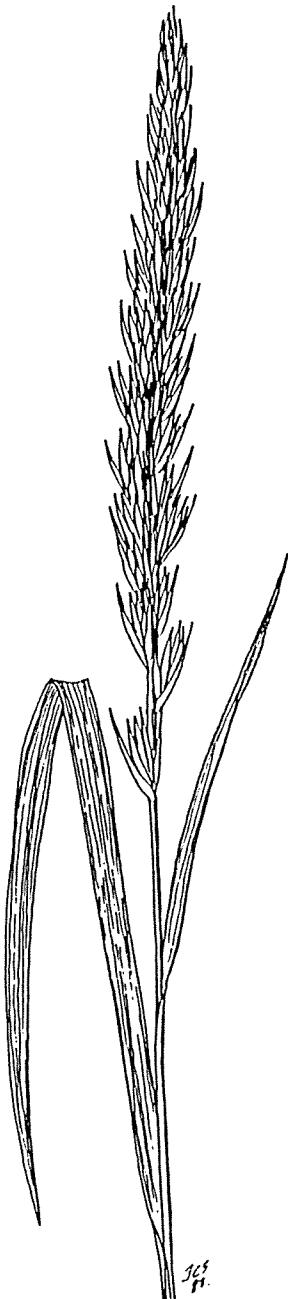
Vegetationen på Horsehoved

I nordøst findes en kort, men bred krumodde, som kun inderst og på de højestliggende dele har vegetation med Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*), Marehalm (*Leymus arenarius*), Strandarve (*Honckenya peploides*), Strand-Kvik (*Elytrigia junceiforme*) og Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*). På læsiden af krumoden er der en begyndende tendens til strandengsvegetation, indtil videre mest i form af en tagrørsump (*Phragmites australis*), hvori findes Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*) og Spyd-Mælde (*Atriplex latifolia* s. str.).

Lige nordvest for krumoden er stranden sandet/stenet og var i lighed med mange andre, sydfynske kyststrækninger i 1994 dækket af store "dyner" af opskyllet Ålegræs (*Zostera* sp.), mest Alm. Ålegræs (*Z. marina*). Hvor planterne ikke var helt skjulte, fandtes yderst Strand-Mælde og Sandkryb (*Glaux maritima*), inderst Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*), Blæresmælde (*Silene vulgaris* ssp. *vul-*

Marehalm (*Leymus arenarius*)

er der ikke meget af på den lille, smalle ø. På den inderste del af krumoden i nordøst samt på stranden lidt længere mod nordvest er der begge steder lidt.

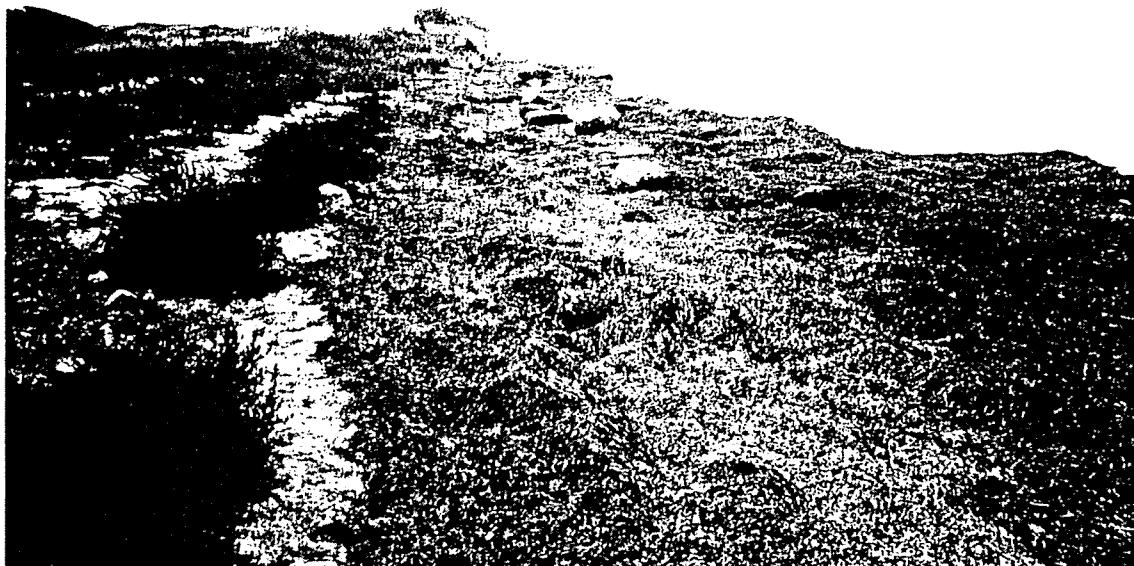

garis), Ager-Svinemælk, Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*) og Alm. Røllike (*Achillea millefolium*), de 5 sidstnævnte i en "skøn pærevælling".

Øens største krat, om man med så få buske og træer kan kalde det sådan, findes i øst. Det er ganske lille og består af Engriflet Hvidtjørn (*Crataegus monogyna*), Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*) og Alm. Hyld (*Sambucus nigra*). Ikke noget kønt syn – i hvert tilfælde ikke sidst på sommeren efter mangen strid blæst, saltsprøjt, evt. langvarig tørke og barkgnavende dyr som får.

Ved nordsiden af krattet er klinten højst 3 meter høj og er ikke alle steder med lige meget vegetation. Bølgerne i Helnæs Bugt tager jævnligt en lille bid af den. Her findes naturligvis den plante, som måske er bedst egnet til at vokse på et så udsat sted. Det drejer sig om Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*), som mange steder, hvor den blot kan få fred og ro i nogle få år, fuldstændig kan dække en klint mere eller mindre. Det er dog ikke tilfældet på Horsehoved; men den er der – sammen med Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*), Rejnfan (*Tanacetum vulgare*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Alm. Kongepen (*Hypochoeris radicata*) og Alm. Torskemund. Ved klintens fod vokser Strand-Svingel (*Festuca arundinacea*), Kær-Galtetand (*Stachys palustris*), Krybhvene (*Agrostis stolonifera*), Hvidmelet Gåsefod (*Chenopodium album*) og i tuer et stykke fra klinten, nærmest på selve stranden, Harril (*Juncus gerardi*). Mon ikke Alm. Rajgræs (*Lolium perenne*) og Hvidkløver (*Trifolium repens*), der også findes på klinten, er efterkommere fra den tid, da øen blev pløjet og atter tilsået?

Går eller klatter man op ad klinten til det højestliggende område, som vel nærmest må betragtes

Det ses måske ikke klart. Men med undtagelse af enkelte store sten, er alt, der ses til højre for den tætte bevoksning af Strand-Mælte (*Atriplex littoralis*) opskyldt Ålegræs (*Zostera* sp.). Som det fremgår af en del af de ø-floraer, der er fra 1994, er der sket en voldsom, men glædelig fremgang for Ålegræs. Det er især set omkring Sydfyn og i Limfjorden. Den eneste skavank derved har stort set kun været, at det mange steder har været svært at komme frem med båden, fordi Ålegræsset ustændelig er blevet viklet om skruen.

Foto: EW, 3. sept. 1994. Fotoretning sydvest.

som en gammel mark (normalt vil man være tilbøjelig til at benævne det som et strandoverdrev, men antagelig ikke her på Horsehoved). Dertil ser det alt for unaturligt ud. At det ikke mere afgræsses, er en skam. Som det ligger hen nu, er det ikke noget kønt syn, med de samme arter her og der og allevegne. Ikke nogen vegetationszonering. Stort set hele området fra øst til vest er domineret af få arter. Det drejer sig om Alm. Hundegræs, Alm. Kvik (*Elytrigia repens*), Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), Rejnfan, Alm. Hvene og Ager-Tidsel. Disse 6 arter levner kun plads for få, andre, som spiller en meget beskeden rolle. Dette angår bl.a. Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Ager-Snerle og Lancet Vejbred (*Plantago lanceolata*). Selv en så stor art som Horse-Tidsel (*Cirsium vulgare*) ser ud til at have besvær med at overleve. Hist og her er der bevoksninger af Stor Nælde (*Urtica dioica*).

Godt og vel midtvejs fra øst mod vest findes der på, men især ved foden af klinten, arter som Sandkryb (*Glaux maritima*), Strand-Mælde, Ager-Tidsel, Rejnfan samt en bevoksning af lave kloner af Tagrør. Tæt herved nogle få Kær-Svinemælk (*Sonchus palustris*) og Kær-Galtetand.

Næsten helt i vest findes til en afveksling på stranden en enkelt Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*) og nogle få Alm. Vej-Pileurt (*Polygonum aviculare* ssp. *aviculare*), mens der til gengæld er mange Sandkryb. Stranden er i øvrigt også her dynget til med Ålegræsopskyl.

Den lave klint i vest er totalt vegetationsdækket af bl.a. Alm. Kvik, Blæresmælde, Alm. Hundegræs og Ager-Svinemælk. Af nye arter ses Muse-Vikke (*Vicia cracca*) og Høst-Borst (*Leontodon autumnale*).

Det højestliggende område på Horsehoved er med ganske få og små undtagelser trist. Årsagen er et kompakt plantedække med nogle ganske få, fuldstændigt dominerende arter. Det drejer sig væsentligst om græsserne Alm. Kvik (*Elytrigia repens*), Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*), Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*) og Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*). Af urter ellers hovedsageligt Rejnfan (*Tanacetum vulgare*) og Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*). I baggrunden til højre en vindformet Engriflet Hvidtjørn (*Crataegus monogyna*).

Foto: EW, 3. sept. 1994. Fotoretning øst.

Det højestliggende område her i vest ligner lidt bedre et strandoverdrev. Her vokser til en forandring lidt Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), mens der er masser af Alm. Torskemund. De øvrige er gengangere som Alm. Røllike samt Glat Vejbred og Lancet-Vejbred.

I læsiden, dvs. på østsiden af den stenede krumodde i sydvest, findes et område med strandengssarter som Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*), Kødet Hindeknæ (*Spergularia marina*) Harril og Strand-Asters (*Aster tripolium*). Sidstnævnte findes også andre steder ved sydkysten.

I strandområdet mellem det stenede næs og det sted, hvor øen udvider sig mod syd (se kortet side 2), vokser lidt Strand-Malurt (*Artemisia maritima*). Oppe på strandmarken – ikke nede på stranden – ses Strand-Vejbred (*Plantago maritima*) sammen med masser af Gul Snerre samt noget Rød Svingel, Rejnsfan, Alm. Hønsetarm (*Cerastium fontanum* ssp. *triviale*), Skov-Hanekro (*Galeopsis bifida*) og Græsbladet Fladstjerne (*Stellaria graminea*). Hist og her står et par forpjuskede Glat Hunde-Rose.

Ved sydsiden af den højeste del i nordøst vokser oppe på plateauet Strand-Malurt og Rød Svingel, nede på stranden Marehalm.

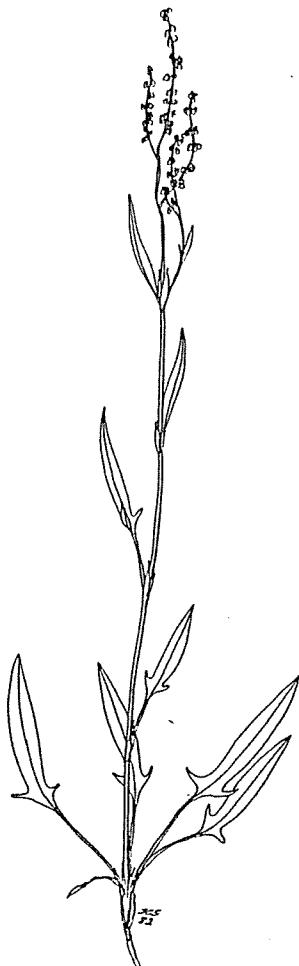
Noter om vegetationen på Horsehoved

Kan man om vegetationen noget sted omtale den som uinteressant, må Horsehoved være et oplagt emne til at bære den titel. Af de over 60 danske øer, der indtil videre er udarbejdet ø-floraer for,

er Horsehoved vel den, der har haft mindst at byde på. Her tænkes ikke så meget på artsantallet, som overraskende nok er så højt som på 89, men mere på ensartetheden. Det kan kun gå til den gode side, såfremt afgræsning genoptages.

Rødknæ (*Rumex acetosella*)

Ikke færre end 14 plantearter, som blev set ved besøget i august 1986, kunne ikke findes i 1994. Blandt de ikke gønfundne er Blågrøn Rapgræs (*Poa subcoerulea*), Alm. Fuglegræs (*Stellaria media*), Alm. Kællingetand (*Lotus corniculatus*), Liden Nælde (*Urtica urens*) samt Slæn (*Prunus spinosa*), Kvan (*Archangelica litoralis*) og Hundetunge (*Cynoglossum officinale*). For de 3 førstnævnte er det massive plantedække, bestående af få, helt dominerende arter, muligvis skyld i, at disse knapt så hårdføre arter er borte – muligvis er de blevet overset. De 3 sidste er så store og iøjnefaldende arter, som ikke kan overses. De må af en eller anden grund være forsvundet fra Horsehoved. Uddover de 14 arter er der 8 arter fra det tidlige besøg i maj 1987, som heller ikke blev set i 1994; men der er forklaringen måske mere indlysende, idet de fleste af dem er tidligtblomstrede arter som Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*), Mark-Frytle (*Luzula campestris*), Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*) og Dansk Kokkleare (*Cochlearia danica*) samt naturligvis de fundne Mælkebøttearter. Under dette besøg blev såvel Kvan som Hundetunge set i et tidligt stadium.

Den botaniske undersøgelse af Horsehoved

I lighed med Vigø foreligger der fra Horsehoved en ufuldstændig floraliste fra Alfred Hansen og Anfred Pedersens besøg den 26. juli 1966. Denne indeholder 27 arter, som i min floraliste er mærket 1966 (AH & AP). Af deres 27 arter er der 4, som hverken Henrik Tranberg eller jeg har set, bl.a. Alm. Agermåne (*Agrimonia eupatoria*) og Alm. Katost (*Malva sylvestris*).

Også Henrik Tranberg har besøgt øen, nemlig den 21. aug. 1989, da han så 56 arter. Af disse er der 5, som hverken er set tidligere eller senere. Det drejer sig om Vingefrøet Hindeknæ (*Spergularia media*), Prikbladet Perikon (*Hypericum perforatum*), Lugtløs Kamille (*Tripleurospermum inodorum*), Blåhat (*Knautia arvensis*) og Eng-Rapgræs (*Poa pratensis* ssp. *pratensis*). De arter, han har set, er markeret med 1990 (HT).

På mine besøg til Horsehoved den 10. aug. 1986, 15. maj 1987 (med Jens Bjerring Poulsen) og 3. sept. 1994 har jeg ialt set 90 taxa. Heraf var de 35 nye for øen, bl.a. Vild Kørvel (*Anthriscus sylvestris*), Strand-Malurt (*Artemisia maritima*), Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*) samt nogle tidligt blomstrende som Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosa*), Vedbend-Ærenpris (*Veronica hederifolia* ssp. *hederifolia*) og Vår-Gæslingebломст (*Erophila verna*) samt de fundne Mælkebøtte-arter (*Taraxacum* spp.). Da øen har et beskedent areal, og da hovedparten af de fundne taxa er blevet omtalt i indledningsafsnittene, er der i floralisten ikke angivet nogen hyppighedsbetegnelse, ej heller noget voksested. Ved de arter, jeg har fundet, er sat et !

Floraliste for Horsehoved

Achillea millefolium (Alm. Røllike) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !

Agrimonia eupatoria (Alm. Agermåne) – 1966 (AH & AP).

Agrostis stolonifera (Krybhvene) – 1989 (HT) – !

– **tenuis** (Alm. Hvene) – 1989 (HT) – !

Anthriscus sylvestris (Vild Kørvel) – !

Archangelica litoralis (Kvan) – 1989 (HT) – !

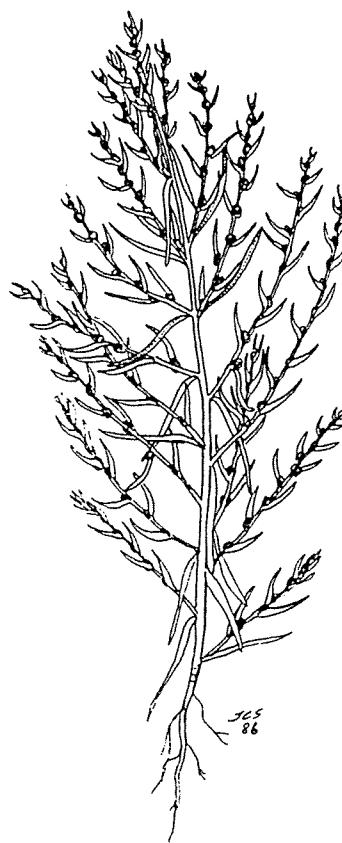
Artemisia maritima (Strand-Malurt) – !

– **vulgaris** (Grå Bynke) – !

Aster tripolium (Strand-Asters) – 1989 (HT) – !

Strandgåsefod (*Suaeda maritima*)

Der findes ingen decidedede strandengs-områder på Horsehoved. De strandengsarter, der er fundet på øen, er alle fundet i strandkanten. Det drejer sig udo over Strandgåsefod bl.a. om Strand-Asters (*Aster tripolium*), Strand-Vejbred (*Plantago maritima*), Harril (*Juncus gerardi*) og Kødet Hindeknæ (*Spergularia marina*).

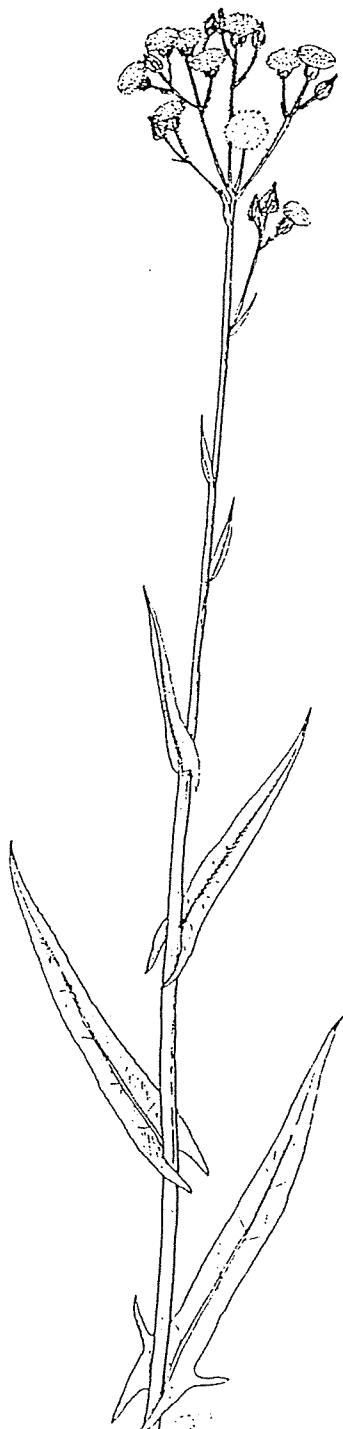

- Atriplex latifolia** s.str. (*Spydbladet Mælde*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – – – **x litoralis** – 1966 AH & AP).
 – **litoralis** (*Strand-Mælde*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Bellis perennis** (*Tusindfryd*) – 1966 (AH & AP) – !
- Bromus hordeaceus** ssp. **hordeaceus** (*Blød Hejre*) – 1966 (AH & AP) – !
- Cakile maritima** ssp. **baltica** (*Østersø-Strandsennep*) – !
- Campanula rotundifolia** (*Liden Klokke*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Centaurea jacea** (*Alm. Knopurt*) – 1989 (HT) – !
- Cerastium fontanum** ssp. **triviale** (*Alm. Hønsetarm*) – 1989 (HT) – !
 – **semidecandrum** (*Femhannet Hønsetarm*) – !
- Chamomilla recutita** (*Vellugtende Kamille*) – 1966 (AH & AP).
- Chenopodium album** ssp. **album** (*Hvidmelet Gåsefod*) – !
- Cirsium arvense** (*Ager-Tidsel*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – **vulgare** (*Horse-Tidsel*) – 1989 (HT) – !
- Cochlearia danica** (*Dansk Kokleare*) – !
- Convolvulus arvensis** (*Ager-Snerle*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Crataegus monogyna** (*Engriflet Hvidtjørn*) – 1989 (HT) – !
- Cynoglossum officinale** (*Hundetunge*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Dactylis glomerata** (*Alm. Hundegræs*) – 1989 (HT) – !
- Elytrigia junceiforme** (*Strand-Kvik*) – !
 – **repens** (*Alm. Kvik*) – 1989 (HT) – !
- Equisetum arvense** (*Ager-Padderok*) – 1989 (HT) – !
- Erophila verna** (*Vår-Gæslingebłomst*) – !
- Festuca arundinacea** (*Strand-Svingel*) – !
 – **pratensis** (*Eng-Svingel*) – !
 – **rubra** ssp. **rubra** (*Rød Svingel*) – 1989 (HT) – !
- Galeopsis bifida** (*Skov-Hanekro*) – 1966 (AH & AP) – !
- Galium aparine** (*Burre-Snerre*) – 1989 (HT) – !
 – **verum** ssp. **verum** (*Gul Snerre*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Geranium molle** (*Blød Storkenæb*) – !
- Glaux maritima** (*Sandkryb*) – 1989 (HT) – !
- Glechoma hederacea** (*Korsknap*) – !
- Holcus lanatus** (*Fløjlsgræs*) – 1989 (HT) – !
- Honckenya peploides** (*Strandarve*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Hypericum perforatum** (*Prikbladet Perikon*) – 1989 (HT).
- Hypochoeris radicata** (*Alm. Kongepen*) – 1989 (HT) – !
- Juncus gerardi** (*Harril*) – !
- Knautia arvensis** (*Blåhat*) – 1989 (HT).
- Leontodon autumnalis** (*Høst-Borst*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Leymus arenarius** (*Marehalm*) – 1966 (AH & AP) – !
- Linaria vulgaris** (*Alm. Torskemund*) – 1989 (HT) – !
- Lolium perenne** (*Alm. Rajgræs*) – 1966 (AH & AP) – !
- Lotus corniculatus** (*Alm. Kællingetand*) – 1989 (HT) – !
- Luzula campestris** (*Mark-Frytle*) – !
- Malva sylvestris** (*Alm. Katost*) – 1966 (AH & AP).
- Phragmites australis** (*Tagrør*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Pimpinella saxifraga** (*Alm. Pimpinelle*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Plantago lanceolata** (*Lancet-Vejbred*) – 1989 (HT) – !

- Plantago major** ssp. **major** (*Glat Vejbred*) – !
 – **maritima** (*Strand-Vejbred*) – 1989 (HT) – !
- Poa pratensis** ssp. **pratensis** (*Eng-Rapgræs*) – 1989 (HT).
 – **subcoerulea** (*Blågrøn Rapgræs*) – !
- Polygonum aviculare** ssp. **aviculare** (*Alm. Vej-Pileurt*) – !
Potentilla anserina (*Gåse-Potentil*) – 1989 (HT) – !
 – **reptans** (*Krybende Potentil*) – !
- Prunus spinosa** (*Slåen*) – 1989 (HT) – !
- Puccinellia maritima** (*Strand-Annelgræs*) – 1989 (HT) – !
 – **suecica** (*Slap Annelgræs*) – !
- Ranunculus bulbosus** (*Knold-Ranunkel*) – !
- Rosa canina** ssp. **canina** (*Glat Hunde-Rose*) – 1989 (HT) – !
- Rumex acetosella** (*Rødknæ*) – 1989 (HT) – !
 – **crispus** (*Kruset Skræppe*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT)
 – !
- Sambucus nigra** (*Alm. Hyld*) – 1989 (HT) – !
- Saxifraga granulata** (*Kornet Stenbræk*) – !
- Silene alba** (*Aften-Pragtstjerne*) – !
 – **vulgaris** ssp. **vulgaris** (*Blæresmelde*) – 1966 (AH & AP) –
 1989 (HT) – !
- Sonchus arvensis** (*Ager-Svinemælk*) – !
 – **palustris** (*Kær-Svinemælk*) – 1989 (HT) – !
- Spergularia marina** (*Kødet Hindeknæ*) – 1989 (HT) – !
 – **media** (*Vingebræt Hindeknæ*) – 1989 (HT).
- Stachys palustris** (*Kær-Galtetand*) – 1989 (HT) – 1989 (HT) – !
- Stellaria graminea** (*Græsbladet Fladstjerne*) – 1989 (HT) – !
 – **media** (*Alm. Fuglegræs*) – !
 – **pallida** (*Bleg Fuglegræs*) – 1966 (AH & AP).
- Suaeda maritima** (*Strandgåsefod*) – !
- Tanacetum vulgare** (*Rejnfan*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Taraxacum**, sect. **Ruderalia** (*Fandens Mælkebøtte*): 1989 (HT).
Taraxacum distinctilobum – !
 – **obliquilobum** – !
 – **ostenfeldii** – !
 – **privum** – !
 – **purpureum** – !
 – **raunkjaerii** – !

Kær-Svinemælk (*Sonchus palustris*).

Da Kær-Svinemælk ikke er set under mit besøg på Horsehoved i aug. 1986, formoder jeg, at den er indvandret dertil mellem 1986 og 1994. Den kendes i forvejen fra mange lokaliteter ved kysten af Lille Bælt, og findes også på de to nabøer, Vigø og Illum. På Horsehoved har jeg kun set den i den østlige ende ved foden af den lave klint og på nordsiden af det meget lille krat.

- Trifolium repens** (*Hvidkløver*) – 1989 (HT) – !
Tripleurospermum inodorum (*Lugtløs Kamille*) – 1989 (HT).
– **maritimum** ssp. **salinum** (*Alm. Strandkamille*) – 1989
(HT) – !
- Urtica dioica** (*Stor Nælde*) – 1966 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
– **urens** (*Liden Nælde*) – !
- Veronica hederifolia** ssp. **hederifolia** (*Vedbend-Ærenpris*) – !
- Vicia cracca** (*Muse-Vikke*) – 1966 (AH & AP) – !
- Zostera angustifolia** (*Smalbladet Ålegræs*) – !
– **marina** (*Alm. Bændeltang*) – !
– **noltii** (*Dværg-Ålegræs*) – !

Citeret litteratur

- Andersen, N., B. Staugård Nielsen & H. Rasmussen**, 1977: Øerne omkring Fyn. Fredningsstyrelsen.
- Hansen, K. (red.)**, 1994: Dansk Feltflora, 5. opl. – København.
- Nielsen, A.V.**, 1967: Landskabets tilblivelse i Danmarks Natur 1:251–344. – København.
- Wessberg, E.**, 1994: Vigø – ø-flora nr. 61. – Randers.

Tak

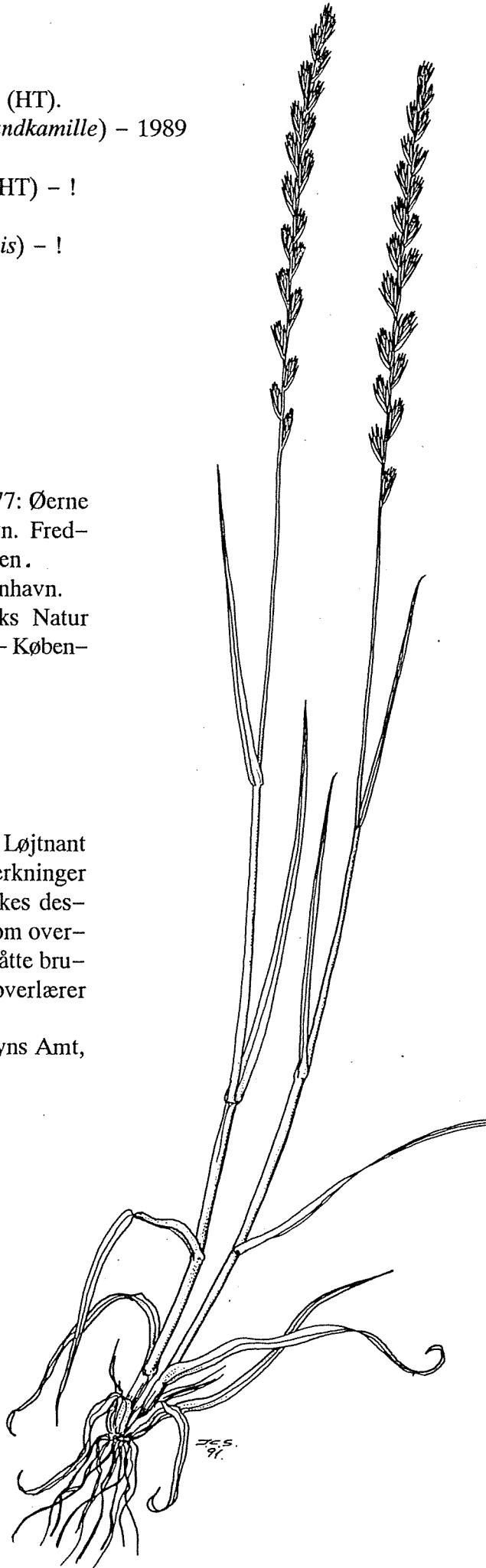
Universitetslektor Alfred Hansen, rådgivende biolog Bernt Løjtnant og seminarielektor Anfred Pedersen takkes for deres bemærkninger til manuskriptet. Anfred Pedersen og Henrik Tranberg takkes desuden for fremskaffelse af plantelister fra Horsehoved, ligesom overlærer Jens Chr. Schou varmt takkes, fordi hans tegninger måtte bruges i ø-floraen. For hjælp med Mælkebøtterne takkes overlærer Hans Øllgaard.

For velvillig økonomisk støtte er jeg Landskabskontoret, Fyns Amt, meget taknemmelig.

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

Alm. Rajgræs (*Lolium perenne*).

Andersen et al. oplyser, at Horsehoved i 1960'erne blev pløjet og derefter tilsæt med græs. Det synes ubegribeligt, at det har været umagen værd. Bl.a. Alm. Rajgræs må være en overlever fra dengang.

FÆRDIGE Ø-FLORAER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer eller ø-grupper.
(EH) er Erik Hammer, (BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

1. Anholt (1981). – (BL & EW). 50 sider.
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). – (BL & EW). 26 sider.
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). – (BL & EW). 16 sider.
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). – (BL & EW). 24 sider.
5. Mellemøldene i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). – (BL & EW). 17 sider.
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). – (BL & EW). 14 sider.
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). – (EW). 37 sider.
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). – (BL & EW). 12 sider.
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). – (EW). 15 sider.
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). – (EW). 13 sider.
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 17 sider.
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). – (BL). 20 sider.
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). – (EW). 20 sider.
16. Fjandø i Nissum Fjord (1986). – (EW). 21 sider.
17. Egholm i Limfjorden sydvest for Mors (1986). – (BL & EW). 44 sider.
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 15 sider.
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). – (EW). 34 sider.
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). – (EW). 13 sider.
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). – (EW). 41 sider.
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1988). – (EW). 14 sider.
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). – (BL & EW). 12 sider.
24. Livø i Limfjorden (1988). – (BL & EW). 75 sider.
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). – (EW). 33 sider.
26. Lilleø, Bregnø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). – (EW). 20 sider.
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). – (EW). 21 sider.
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 11 sider.
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 14 sider.
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). – (BL & EW). 14 sider.
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). – (BL & EW). 15 sider.
32. Tunø ved Samsø (1991). – (BL & EW). 56 sider.
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). – (EW). 14 sider.
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). – (EW). 23 sider.
35. Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm (1991). – (BL & EW). 18 sider.
36. Kalvø i Genner Bugt (1991). – (EW). 19 sider.
37. Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund (1991). – (BL & EW). 17 sider.
38. Barsø i Lille Bælt nordvest for Als (1991). – (EW). 39 sider.
39. Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm (1992). – (EW). 42 sider.
40. Bågø i Lille Bælt nordvest for Assens (1992). – (EW). 55 sider.
41. Gjøl i Limfjorden nordvest for Ålborg (1992). – (EW). 41 sider.
42. Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 18 sider.
43. Draet syd for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 19 sider.
44. Leammer i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 18 sider.

45. Kyholm i Odense Fjord syd for Leammer (1993). – (EW). 12 sider.
46. Ægholm i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 12 sider.
47. Trindelen nord for Leammer i Odense Fjord (1993). – (EW). 13 sider.
48. Holmene i Odense Fjord ved Drejet (1993). – (EW). 12 sider.
49. Fur i Limfjorden (1993). – (EW). 63 sider.
50. Piggen i Randers Fjord nord for Uggelhuse (1993) – (BL & EW). 15 sider.
51. Drætteholm ved Bogense (1993). – (EW). 13 sider.
52. Øland ved Limfjorden vest for Gjøl (1993). – (EW). 64 sider.
53. Siø mellem Tåsinge og Langeland (1993). – (EW). 24 sider.
54. Helnæs nordvest for Fåborg (1993). – (EW). 63 sider.
55. Bjørnø syd for Fåborg (1994). – (EW). 33 sider.
56. Endelave sydvest for Samsø (1994). – (EW). 78 sider.
57. Hjelm i Kattegat sydøst for Ebeltoft (1994). – (EH & EW). 33 sider.
58. Hindø i Stadil Fjord (1994). – (EW). 23 sider.
59. Store Svelmø, Græsholm og Lille Svelmø (1994). – (EW). 40 sider.
60. Årø i Lille Bælt (1994). – (EW). 56 sider.
61. Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg (1994). – (EW). 22 sider
62. Horsehoved i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg (1994). – (EW). 16 sider.

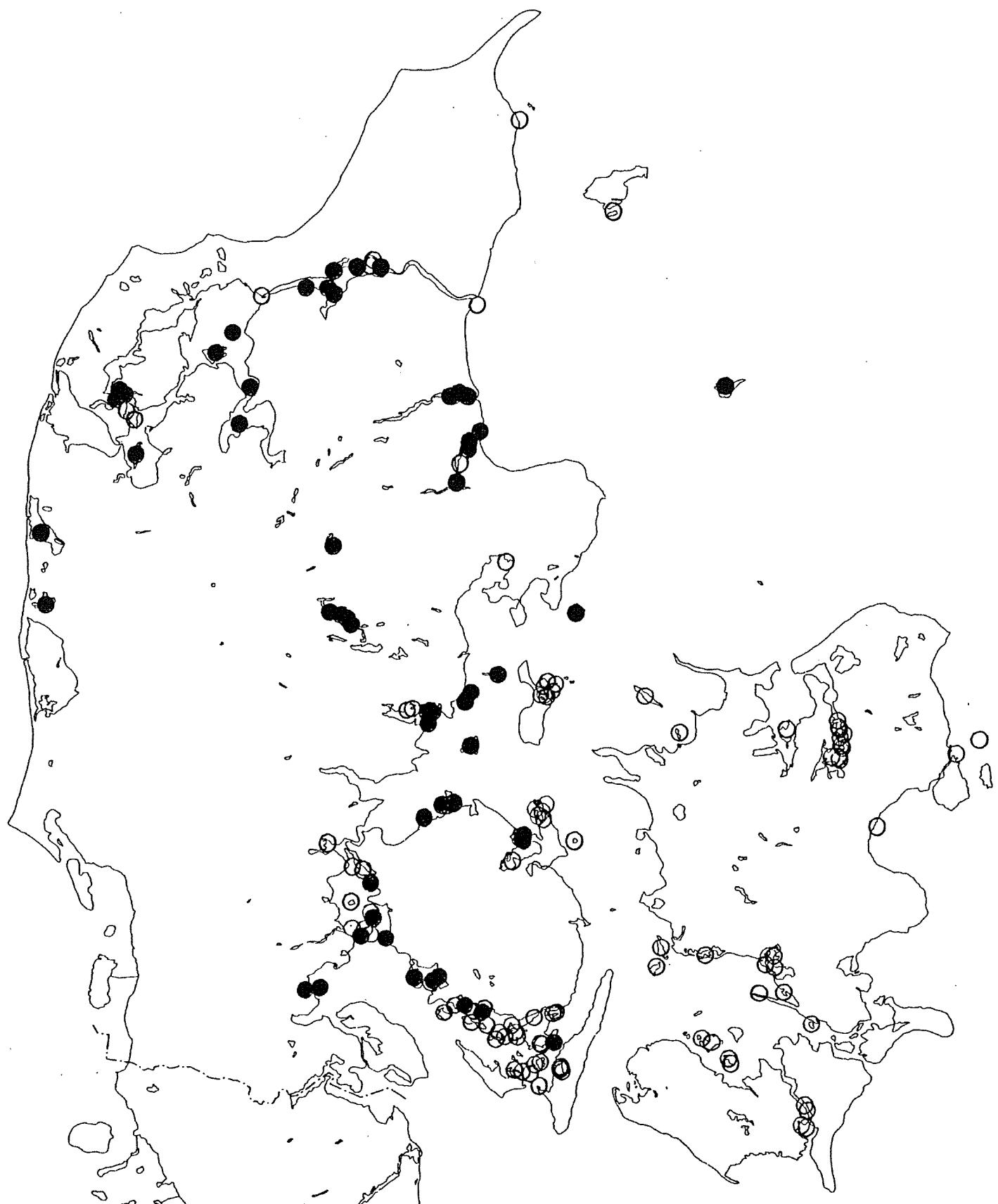
Siden 1983 er der endvidere foretaget floristiske undersøgelser – med henblik på udarbejdelse af floralister – på følgende øer eller ø-grupper – regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Tagholme i Limfjorden mellem Gjøl og Egholm.
 Fruens Holm sydvest for Tagholme.
 Borreholm i Limfjorden nordøst for Løgstør.
 Korsholm ved Limfjordens østlige udmunding.
 Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Kanaløen i Randers Fjord nordøst for Mellerup.
 Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
 Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
 Kyholm vest for Lindholm.
 Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
 Vorsø i Horsens Fjord.
 Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
 Kølholm i Roskilde Fjord syd for Frederikssund.
 Hyldeholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
 Svineholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
 Orø i Isefjorden.
 Nekselø i Nekselø Bugt.

Ægø ved Hindsholm.
Mejlø ved Hindsholm.
Enø ved Hindsholm.
Bogø ved Hindsholm.
Vejlø ved Hindsholm.
Vejlø Kalv ved Hindsholm.
Lilleø i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
Jyllinge Holme i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
Trekroner ved udmundingen af Københavns havn.
Flakfortet i Øresund.
Eskilsø i Roskilde Fjord sydvest for Jyllinge.
Studeholm i Roskilde Fjord syd for Eskilsø.
Blak i Roskilde Fjord sydøst for Eskilsø.
Elleore i Roskilde Fjord nord for Roskilde.
Sivholm i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Hesteholme i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Ringøen i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Kidholme i Kolding Fjord vest for Skærbæk.
Ølsemagle Revle i Køge Bugt.
Tornø i Odense Fjord.
Romsø i Store Bælt.
Fænø i Lille Bælt.
Fænø Kalv vest for Fænø.
Brandsø i Lille Bælt.
Linderum i Lille Bælt nordvest for Årø.
Bastholm i Lille Bælt nord for Årø Kalv.
Græsholm i Lille Bælt sydvest for Bågø.
Småholme i Lille Bælt nordvest for Årø Kalv.
Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
Ormø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
Glænø sydøst for Skælskør.
Gavnø syd for Næstved.
Enø ved Karrebæksminde sydvest for Næstved.
Omø i Store Bælt sydvest for Agersø.
Dybsø sydøst for Enø.
Illum i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Avnø nordvest for Vordingborg.
Knudshoved nordvest for Vordingborg.
Knolden ved Horneland sydvest for Fåborg.
Thurø ved Svendborg.
Kidholm sydøst for Fåborg.
Lyø sydvest for Fåborg.
Kidholm i Thurø Bund sydøst for Svendborg.
Iholm i Svendborg Sund sydvest for Svendborg.
Masnedø ved Vordingborg.
Avernakø sydøst for Lyø.
Skarø vest for Tåsinge.
Flæskholm øst for Avernakø.
Grydholm nord for Drejø.
Græsholm nordøst for Drejø.

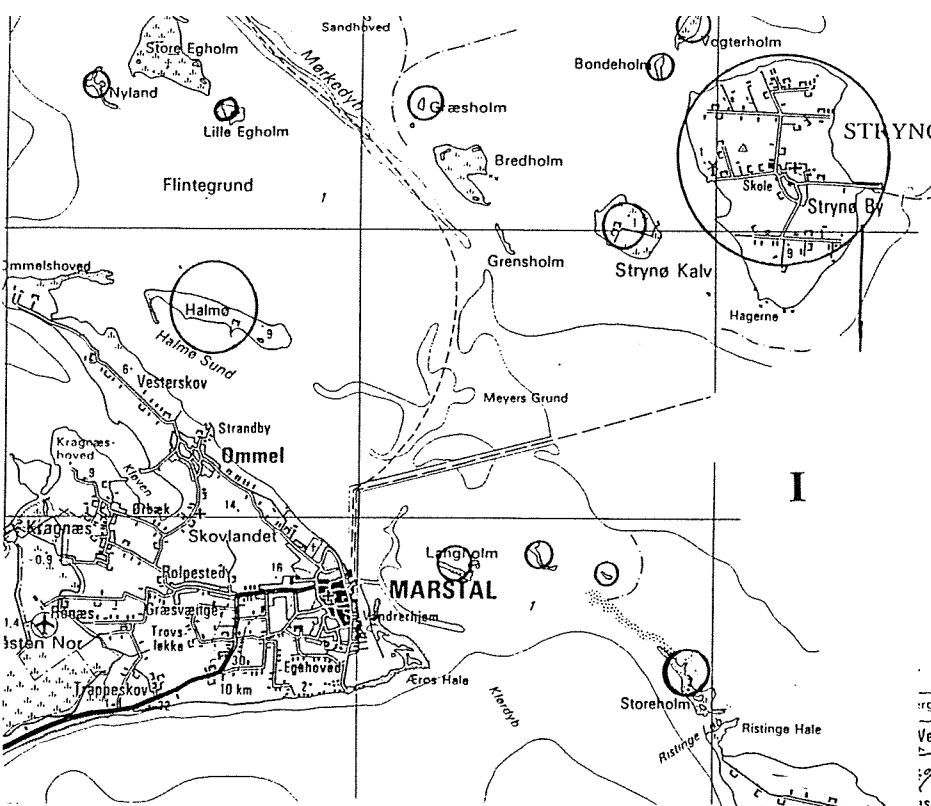
Drejø sydvest for Skarø.
Hjelmshoved nordøst for Hjortø.
Mejlholm øst for Hjortø.
Odden sydøst for Hjortø.
Skalø i Smålandsfarvandet nordvest for Fejø.
Fejø i Smålandsfarvandet.
Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
Halmø øst for Ærøskøbing.
Langholm øst for Marstal.
Storeholm ved Ristinge på Langeland.
Store og Lille Rallen ved sydsiden af Tåsinge.
Vogterholm nord for Strynø.
Bondeholm nordvest for Strynø.
Nyland nordøst for Ærøskøbing.
Græsholm nord for Marstal.
Lille Egholm nordøst for Ærøskøbing.
Buddiken nord for Marstal.
Strynø sydvest for Rudkøbing.
Bredholm vest for Strynø.
Kueholm i Lindelse Nor.
Strynø Kalv vest for Strynø.
Bukø i Lindelse Nor ved Langeland.
Eskilsø i Lindelse Nor ved Langeland.
Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Lindø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Kværnen i Lindelse Nor ved Langeland.
Flatø i Guldborgsund syd for Nykøbing Falster
Kalvø i Guldborgsund syd for Nykøbing Falster.
Lilleø i Guldborgsund sydvest for Kalvø.
Kejlsø i Guldborgsund sydøst for Lilleø.
Christiansø ved Bornholm.
Frederiksø ved Bornholm.

NB: Alle oplysninger om plantefund fra disse øer har stor interesse.

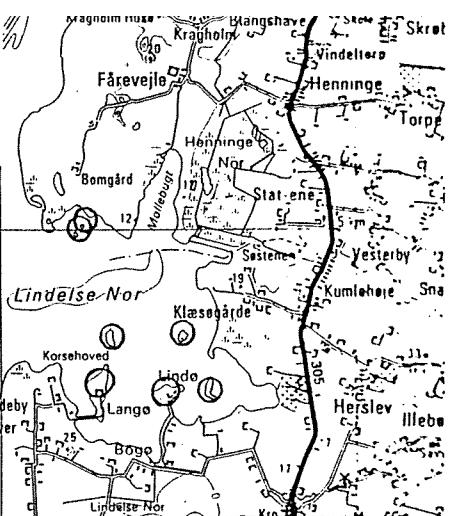

● : Øer, for hvilke der er udarbejdet floralister.

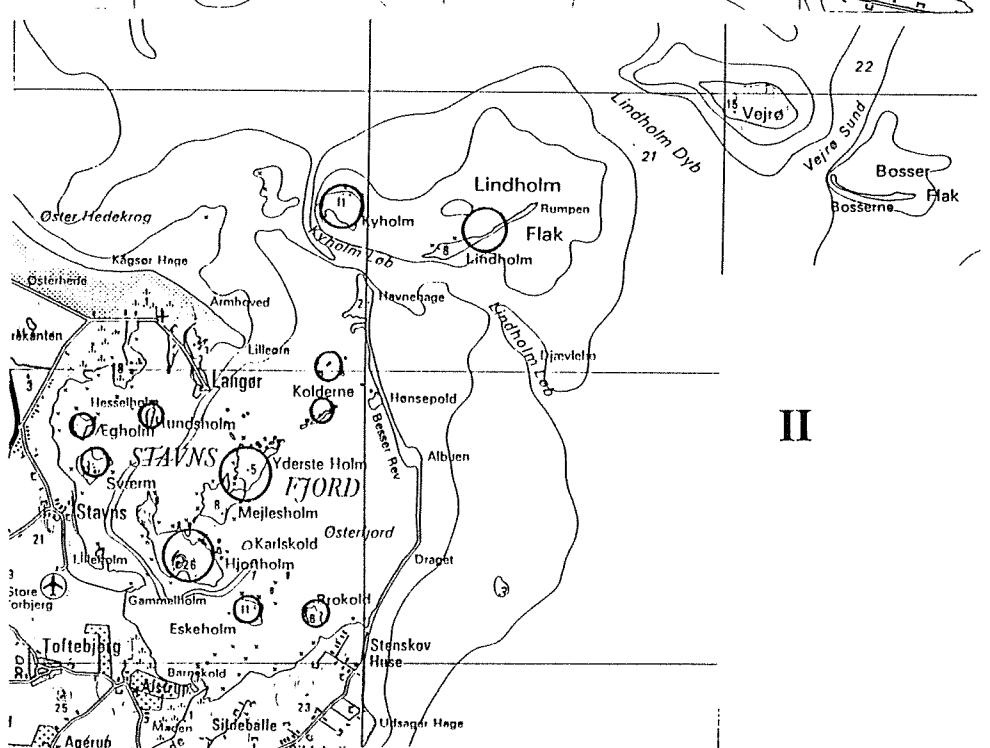
○ : Øer, for hvilke floralister er under udarbejdelse. I øvrigt henvises til de 3 foregående sider og til kortet næste side.

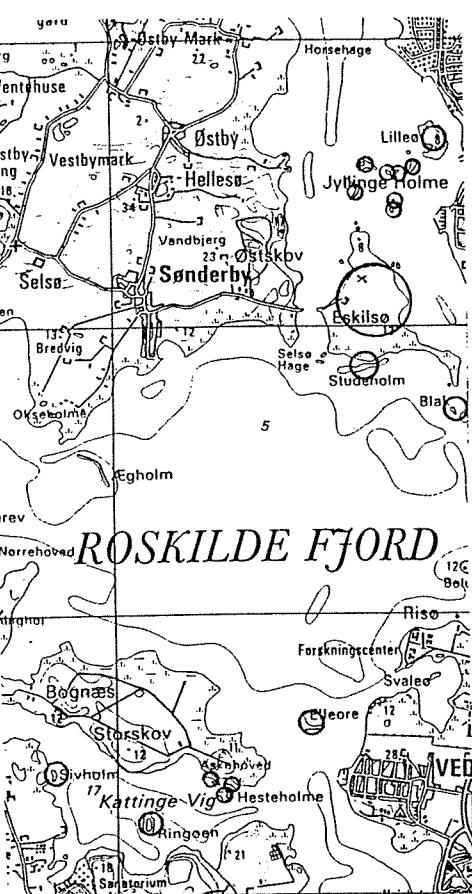
I

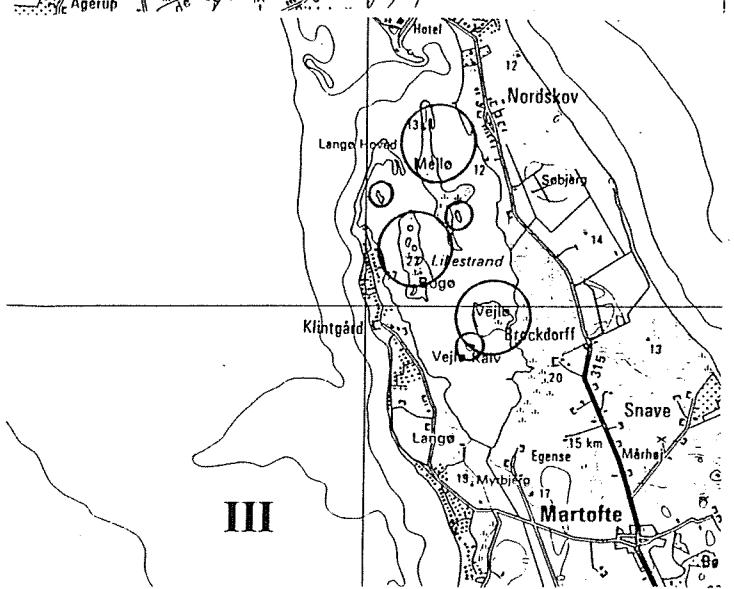
IV

II

V

III

Detaljkort over påbegyndte ø-floraer i 5 områder med tætliggende øer.

I: Området nord og øst for Ærø

II: Stavns Fjord ved Samsø.

III: Lillestrand ved Hindsholm.

IV: Lindelse Nør ved Langeland.

V: Roskilde Fjord.